

Herolden

Juni 2016

Årgang 20 Nummer 2

- - - og hvad glør du på?

Foto: Sukey Brown

Udgivet af:

Bornholms Middelaldercenters

Vennekreds

Stangevej 1.

3760 Gudhjem.

Tlf. 56 49 83 19

Web-adr.: www.bmc-vennekreds.dk

Redaktion:

Sukey Brown 23 28 91 28

Lone S. Hansen 60 18 36 41

Ole Boyer Pedersen 22 59 81 41

Bjørn Ørding-Thomsen 56 47 01 12

Ansvarshavende redaktør

Indlæg til Herolden:

herolden@bornholmsmiddelaldercenter.dk

Herolden udkommer 4 gange om året i marts, juni, september og december.

Deadline er den 20. i måneden før udgivelsen.

Trykt oplag ca. 150.

Indhold

- 3 Nyt fra formanden
- 5 Nyt fra Centret
- 7 Træf-info
- 10 Middelaldermad og pædagogik
- 12 Fra Polen til Danmark
- 15 Klostervennerne stopper
- 16 Nyt fra Vennekredsen
- 17 Påsken i Centret (Billedside)
- 18 Centrets jubilæum (Billedsider)

Hvor der ikke er anført navn på fotografen, er billederne taget af redaktionen.

Billeder fra påskedagene

Færgen

Nyt fra formanden

Af Lone Schræddergaard Hansen

Kære Venner.

”Vennekredsen” er det vi kalder vores forening i dagligdagen, og det lyder da også meget hyggeligt og selskabeligt, men hvad er det egentlig der gør den til noget særligt? Der er jo mange andre gode foreninger man kan melde sig ind i, hvis man gerne vil have en aktiv fritid.

Ifølge vores vedtægter er vi en støtteforening for Bornholms Middelaldercenter, og det er vi glade for. Men det vores forening især kan gøre for medlemmerne er at være et fællesskab på mange forskellige niveauer. Vores fællesskab dækker over alt lige fra socialt samvær, til udveksling af faglig viden, frivilligt arbejde på Centret og reenactment, hvor vi er i dragt på

pladsen. Og alle dele er lige vigtige for os, og vi prøver, at vægte alle dele lige i foreningens aktiviteter.

Det der binder os sammen i vores fællesskab er vel først og fremmest, at vi deler en interesse for den historiske periode, vi kalder for middelalderen. At denne interesse kan samles i én forening, hvor der er plads til alle de forskellige fokusområder, synes jeg er en kæmpe styrke, og det gør, at der altid er mulighed for at finde inspiration og støtte hos hinanden, også på tværs af fokusområderne, hvis man har brug for det.

En af de ting, der tit slår mig til vores arrangementer og samvær generelt, er, hvor gerne folk vil dele deres viden; det synes jeg er helt fantastisk. Hvis

man skal i gang med et nyt håndværk, er der altid hjælp at hente. Hvis man skal rejse til andre markeder, får man masser af gode råd med på vejen. Hvis vi skal holde et kursus eller en temadag, er det aldrig et problem at finde en, der vil dele sin viden med os andre, og det samme gælder for Centrets ansatte. Alle er åbne og imødekomende og vil utrolig gerne hjælpe. Tak for det!

Derfor er jeg så glad for vores forening. Her er plads til alle. Uanset om du kommer for at være sammen med os andre, eller om du hellere kommer, når alle vi andre er gået hjem, så du kan gå og lave det, du har lyst til i fred og ro, så er der mulighed for det, og alle respekterer, at man yder det man kan. Det er kernen i vores forening, og det er det der gør, at vi ikke bare hedder Vennekredsen af navn, men også af gavn.

Træffet nærmer sig, og det bliver ligeså hyggeligt, oplevelsesrigt og venskabeligt som altid. Mange har

allerede meldt sig til, men da vi har flyttet lidt rundt på pladsen og udvidet lidt, har vi plads til lidt flere. Især mangler vi en større gruppe, som kan udfylde en lejrplads, der lige er blevet ledig. Så kender du nogen, der måske har lyst til at være en del af vores fællesskab, så giv os et praj, så tager vi fat i dem, eller få dem til at melde sig til via vores hjemmeside. Har de spørgsmål, kan de kontakte mig eller Birgitte. Kriteriet er som altid, at de bidrager med en aktivitet eller formidler et håndværk eller andet.

Når jeg sidder og skriver dette, har vi endnu ikke fejret Centrets 20-års jubilæum. Og når du læser det, er det hele overstået. Men jeg vil nu alligevel ønske alle en rigtig god jubilæumsweekend - jeg håber du havde en god fest.

På gensyn til næste medlemslørdag!

Nyt fra Centret

Af Niller

Middelaldercentret på studietur

I mange år havde vi hørt om et middelaldercenter derovre på den anden side af Østersøen – ikke langt fra den polske grænse. Lene Halskov og musikgruppen Pilgrim Shoes spillede der hver sommer i en lang årrække og kunne gang på gang, med stor begejstring, fortælle, at der eksisterede et tysk middelaldercenter, der i den grad mindede om Bornholms Middelaldercenter. Men selvom vi i alle årene har snakket om at tage over og se dette middelaldercenter, er det aldrig blevet til noget. Ved et EU-møde sidste år møder vi pludselig lederen af det tyske center. Det er ved et møde på hotel Balka Strand, - og det varer ikke længe, før snakken går om forskelle og ligheder mellem de to centre. Der var god kemi fra starten – og inden EU-mødet var slut, var et besøg på Bornholm og et genbesøg i Tyskland blevet planlagt og datoerne fastlagt.

Medarbejderne fra Ukrænland var de første der gjorde alvor af planerne, idet de sidst på sæsonen 2015 var på besøg i Østerlars. Det var en rigtig god oplevelse - og straks efter besøget gik vi bornholmere i gang med at planlægge besøget på den anden side af Østersøen.

Den 31. marts 2016 tøffede 5 biler ombord på Færgen, og 15 af Bornholms Middelaldercenters medarbejdere var nu på vej til en 3 dages tur til Ukrænland i Tyskland. Målet med turen var mange: Læring og inspiration, teambuilding kollegerne imellem og ikke mindst netværksdannelse med kollegerne fra vores tyske søsterinstitution, middelaldercentret ”Ukrænland” i byen Torgelow.

Meget til fælles

Vi har meget tilfælles med Ukrænland - der lige som os ligger i en region, der er meget afhængig af turismen – og forholdsvis udsat for fraflytning og arbejdsløshed. Det var derfor spændende og lærerigt at se, hvordan de tyske kolleger håndterer disse udfordringer. Vi kan nemlig inspirere og berige hinanden ved at lære af hinandens erfaringer. I den sammenhæng var det også et positivt signal, at byens borgmester, Ralf Gottschalk, mødte op for at byde os velkommen og svare på spørgsmål omkring byen.

Masser af oplevelser

Bornholms Middelaldercenters egne tyske medarbejdere fungerede som tolke undervejs på turen, og overnat-

ningen foregik på Ukranenlands eget vandrerhjem.

Og der manglede ikke inspirerende oplevelser: Efter besøg på Jaromarsborg ved Kap Arkona – et sted der figurerer meget i dansk historieskrivning takket være Saxo Grammaticus' detaljerede beretning om den danske indtagelse af borgen og dens slaviske helligdom i 1168 – og den smukke hansestad Stralsund, gik rejsen videre til Ukranenland i Torgelow. Det tyske middelaldercenter i Torgelow omfatter en moderne indendørs multimedie udstilling, en rekonstrueret slaverlandsby fra 900-tallet, idyllisk beliggende ved floden Uecker, et middelaldercenter med smukt rekonstruerede 1200-tals byhuse efter forbilleder fra udgravninger i Lübeck, og ikke mindst et helt nybyggeri, stort handelsskib, koggen Uera, som ligger i havnen i Uecker-münde. Middelaldercentrets medarbejdere blev taget varmt imod af de tyske kolleger, som vartede op med kvalificerede rundvisninger, forplejning og ikke mindst musik og underholdning ved besøgets sidste aften.

En slavisk helligdom fremvises

Det var meget interessant at se Ukranenlands måde at formidle historien på. Med det store middelalderskib og slaverlandsbyen har de lidt andre rammer, end vi har på Bornholm med vores stormandsgård og landbobebyggelse – men den levende og inddragende historieformidling – mennesket og dets livsvilkår – står i centrum præcis som hos os. Det var nok derfor, vores formidlere oplevede besøget som både inspirerende og lærerigt – og tydeligt, at vi arbejder ud fra de samme holdninger og pædagogiske mål.

Fremtidsplaner

Bornholms Middelaldercenter og Ukranenland lovede hinanden at udbygge samarbejdet i fremtiden. Til sommer bliver der taget hul på personaleudveksling, når Ukranenlands ridder Bertram af Eickstedt gæster Middelaldercentret i august måned. Vores medarbejdere kan lære en masse af hinanden, for vi har forskellige håndværks- og formidlingsmæssige spidskompetencer. Et spændende samarbejde er født!

*Venlig hilsen
Niller*

Træf-info

Af Birgitte Sonne Hansen

Vi håber, at I alle er begyndt at glæde jer til den danske sommer, og at I også er begyndt at tænke på Middelaldertræf på Bornholms Middelaldercenter (BMC) i uge 29.

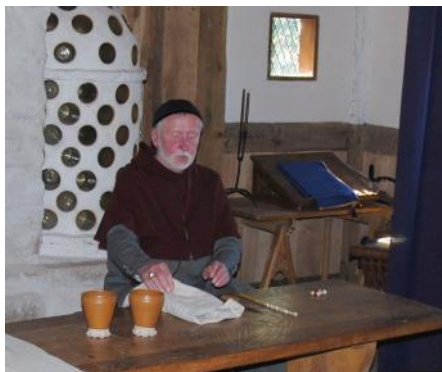
Søndag d. 17.07 er der indkvartering og opsætning af fællestelte. Selve træffet starter mandag d. 18.07 kl. 10.00 og slutter lørdag d. 23.07, kl. 17.00. Det er muligt både at komme før og blive længere - alt efter aftale. Under træffet har BMC åbent dagligt fra kl. 10.00 til kl. 17.00 samt til ildnætterne tirsdag, onsdag og torsdag kl. 18.00 - 23.30.

Træffet er bygget op omkring livet på Stormandsgården. Vi er nu nået til 1378 og vores lille samfund venter spændt på, at Stormanden vender tilbage fra pilgrimsfærd. Rundt om gården ligger de tilrejsende i egne telte, neden for bakken bor de fastboende i de små bulhuse, og længst væk fra alle andre, holder gøglerungerne til. Vi vil gerne fylde træffet med mid-

delalderliv i alle lejrene, i køkkenerne, hos håndværkerne, på eksercerpladsen, ved kapellet, ved kilden og på sladderbænkene.

Vi har fundet dette i kannikkens dagbog:

År 1378 finns fortfarande ärkebiskop Niels Jensen, fastän rätt trött och sliten, och hans systerson Uff är kommandant på Hammershus. Storman Henning lämnade Bornholm redan 1375 och reste på pilgrimsfärd. Han har varit ute i Europa (och kanske ännu längre bort ...) under dessa tre år.

Han har säkert fått rapporter om

Valdemars död på efteråret 1375 och hört om hur Margrethe tagit över makten (formellt som förmyndare för sonen Olaf, som inte är mer än knappt 7 år). Så stormannen känner till lika mycket som andra mäktiga människor gör ute i Europa. Men han känner säkert inte till mycket av det som hänt på Bornholm medan han har varit borta.

Vi har varit mycket dåliga på att hålla kontakt med honom – och han har själv verkligen underlåtit att höra av sig. Här på Bornholm har vi i alla år endast hört rykten var han har varit och vad han gjort – och kunnat gissa. Så vi är mycket nyfikna på att höra om hans upplevelser i främmande land.

Samtidigt är alla rätt så irriterade och besvikna att man betytt så lite för honom under de här åren. Det är alltså inte en helt odelad glädje som man visar upp över hans hemkomst. Han är inte “den förlorade sonen” som återvänder till hemmets öppna famn. Vi är givetvis alla glada (främför allt över att det blir tillfälle till en överdådig fest), men samtidigt en aning reserverade.

Kaniken har under Hennings resa bott i hans kammare. Enligt min berättelse är jag släkt med hans hustru på långt håll. Det var därför stormannen erbjöd mig att bo hos dem när jag kom på ärkebiskopens uppdrag till Bornholm.....

På Bornholm märker vi endnu ikke så meget til de store politiske omvæltninger, der truer i horisonten; vi venter på stormanden og hans følge med spænding. Derudover taler vi meget om mordet, tænkt nogen er blevet skamløst snigmyrdet, hvad vil Ulf gøre nu? Det er det helt store samtaleemne på slad-

derbænken og alle andre steder (ifølge gamle skrifter skete der et mord på Bornholm i 1378).

Træf-gruppen er i fuld gang med at søge fonde om støtte til stormandens hjemkomst. Hvis vi får nok penge, vil han få en flot hjemkomst højt til hest, og med et flot optog, hvor vi alle vil deltage; og vi vil lave festmad for fejre,

at vores stormand er kommet hjem. Vi formidler det hele til publikum, så de også kan få et indtryk af, hvordan dagligdagen omkring stormandens gård kan have set ud. Hvis vi ikke får støttepenge nok, får han en mere beskeden hjemkomst, hvor han ankommer til fods og må nøjes med kålsuppe til aftensmad.

Praktisk vil Stormandens hjemkomst være et gentaget tema:

Mandag, onsdag og fredag forbereder det lille samfund den store begivenhed med oppyntning og forberedelse af festmad.

Tirsdag, torsdag og lørdag modtager vi stormanden og hans følge.

Mange har allerede tilmeldt sig, men vi kan godt være lidt flere. I har igen i

år mulighed for, at tilmelde jer til fællesspisning. Vi forventer, at prisen bliver max. 300 kr. for en person på fuldkost hele ugen. Børn under 12 år spiser gratis.

I jeres tilmelding kan I søge om rejsetilskud med Færgen, Ystad-Rønne eller Køge-Rønne. Vi har et begrænset antal frirejser og vi kan max. bspise 130 personer i fælles-teltet. Jeres tilmeldinger bliver behandlet efter "først til mølle princippet".

På gensyn i uge 29.

--

Venlig Hilsen

*Birgitte Sonne Hansen og
Lone Schræddergaard Hansen*

Funnikke

Kontor- & Datahuset på Bornholm

Snellemark 45 - 3700 Rønne

Telefon 56 95 12 69 - Telefax 56 95 69 50

Birgitte:
birgittesonnehansen@gmail.com
Lone:
lone@voresfamilie.dk

Middelaldermad og pædagogik

Af Birgitte Sonne Hansen

Dette brev er henvendt til studerende på pædagogseminariet og levnedsmiddelstuderende på Campus Bornholm og vil blive hængt op på de respektive skoler.

Kunne du tænke dig at holde en helt anderledes sommerferie?

Interesserer du dig for historie og madlavning, ølbrygning, bagning eller håndarbejde og ikke mindst for pædagogik?

Så har vi et godt tilbud fra Bornholms Middelaldercenters Vennekreds, der holder middelaldertræf i uge 29, den 18.-23. juli 2016.

Træffet er foreningens sommerlejr, hvor vi i en uge kommer og deler vores interesse for middelalderliv og fællesskab med hinanden. Træffet holdes af Vennekredsen i samarbejde med Bornholms Middelaldercenter.

I stormandsgårdens køkkenhus virker Sct. Laurentii mad- og ølgilde. De laver mad efter historiske opskrifter, de

brygger historisk øl og de bager i stenovnen. I stormandens stuehus bor gruppen Risma, som består af Kannik Martin og Fru Åsa fra Gotland. De formidler om håndarbejde, især vævning og om middelalderens samfundsstruktur. Derudover er Martin og Åsa formidable bueskytter. Du kan også få

mulighed for at bage soldaterbrød over bål sammen med gæsterne.

Sammen planlægger vi, hvad du skal lave, og hvordan din rolle skal være i forhold til træffets deltagere og gæster.

Hvis du kunne tænke dig at være med til noget af dette, vil din rolle være som tyende. Du går til hælde, henter vand, holder hønsene ude og passer ilden.

Som tyende lærer du alt det, vi kan, og er med til at formidle det, du laver videre til træffets gæster.

Udenfor stormandsgården, i teltlejren på bakken, er der forskellige bornholm-ske middelalder-reenactmentgrupper. De arbejder med håndværk, håndarbejde, soldaterliv og købmandskab. Også her vil din umiddelbare rolle være tyendet, og du deltager i de forskellige

gøremål og formidlingen af disse. I lejren har vi bl.a. en middelalderlegeplads, hvor de yngste gæster kan prøve forskellige kampteknikker; denne legeplads kan blive din opgave.

Som træffets øvrige deltagere, har du mulighed for, at låne historisk tøj på Middelaldercentret. Og du kan, på lige fod med resten af deltagerne på træffet, være på kost for den beskedne sum af 300 kr. for hele ugen (dækker morgen-middag- og aftensmad).

Du kan slå et moderne telt op lige uden for Middelaldercenteret, og du vil være sammen med os, når vi formidler og agerer i Centrets åbningstid (kl. 10-17), og når vi hygger os om aftenen. Og som et specielt tilbud kan du være gratis med til ildnætterne.

Kontakt træfkoordinator Birgitte på tlf. 20339670 eller

birgittesonnehansen@gmail.com som kan give dig mere information, og som sætter dig i kontakt med den gruppe, som du gerne vil indgå i.

Tilmeldingsfrist den 4. juni 2016.

Med venlig hilsen

*Birgitte Sonne Hansen,
træfkoordinator*

Fra Polen til Danmark

Af Jan Eskildsen

Estisk professor skriver om de polske og skandinaviske rundkirker, som fik deres form, fordi de skulle symbolisere Gravkirken i Jerusalem.

Debatten om de middelalderlige kirker og rundkirker i Danmark har i de senere år haft fokus på deres oprindelse, deres forskellige funktioner, eventuelt i forbindelse med opbevaring af tiende og varer og i forbindelse med korstog samt deres oprindelse og senere ombygninger.

Professor Jes Wienberg fra Lunds Universitet skrev i Bornholmske Samlinger 2003 en opsamling af de forskellige teorier og de måder, de flertydige kirker kan have været brugt på [2]. I Bornholmske Samlinger 2012 lavede undertegnede en opsamling af de udsagn, som forskellige forskere var fremkommet med om rundkirkernes oprindelse [3]. En del af disse satte kirkerne i forbindelse med de dansk-polske forbindelser i 11. og i begyndelsen af 12. århundrede.

På den baggrund rejste jeg spørgsmålet, om de første rundkirker kunne være kommet hertil i 1120'erne i forbindelse med Kalmarledingen, som flere historikere har ment, at Polens hersker Boleslaw III Skævmund deltog i. Han var i alliance med Kong Niels om indtagelse af Pommern, men også om udrensning af hedninge i Kalmarområdet. Den dansk-polske forbindelse er også omtalt i en bog af undertegnede [4].

I 2015 publicerede Kersti Markus, der er professor i kunsthistorie ved Tallinn Universitet, en artikel, hvor hun også beskæftiger sig med rundkirkernes oprindelse i en introducerende artikel [6], hvor også hun kobler de første danske rundkirker sammen med den dansk-polske alliance og senere rundkirker med propaganda for korstog [7].

Professor Kersti Markus fik sin dokortitel med afhandlingen *Från Gotland till Estland* i 1999, og i den beskæftiger hun sig med ligheder mellem kirker på Gotland og Ösel. Senere, det fremgår af hendes artikel fra 2015, har hun været i Danmark og på Bornholm for at fotografere kirker.

Dørene i Gniezno

Markus forklarer målet med sin artikel derhen, at den skal analysere konstruktionen af de runde kirker i Danmark i forbindelse med korstogene mod esterne. Efter Markus' opfattelse, har den eksisterende forskning i høj grad ignoreret den lokale kontekst, hvilket forklarer, hvorfor skandinaverne, stadig stærkt knyttet til vikingesamfundet, besluttede at bygge rundkirker, hvis form er forbundet med Den Hellige Grav, og hvorfor kirkerne blev bygget i visse områder.

Hun begynder sin historie i Polen, hvor hun fortæller, at de polske herskere byggede rundkirker ved deres boliger, men også at ikonografien på Gniezno Katedralens broncedøre, der

blev fremstillet i 1170-1180, viser, at deres konstruktion var forbundet med kristendommen.

På de store bronceedøre til Gniezno Katedralen er biskop Adalberts martyrium gengivet i relieffer, en slags 'middelalderlig tegneserie i relief'. Han ses blandt andet knælende foran en rundkirke, og et andet relief viser hans hoved ved siden af en scene, hvor hans hovedløse krop ses ved siden af livets træ i Edens Have. Budskabet fra billederne trænger tydeligt igennem, hvis man dør i troen på Kristus, er man garanteret evigt liv, man dør med ham og man genopstår med ham. Den afbildede runde kirkebygning refererer direkte til den Hellige Gravs Kirke i Jerusalem – the Holy Sepulchre.

Det naturlige miljø og kulturelle landskab spiller en væsentlig rolle i forskningen. Indførelsen af den nye arkitektoniske form er tæt knyttet til Piast dynastiet i Polen i 1120'erne. For at bekæmpe de hedenske vendere, opstod et behov for en dansk-polsk politisk alliance, som førte til ægteskab mellem af Kong Niels' søn Magnus og Richiza, datter af prins Boleslaw III.

Markus' udgangspunkt er som nævnt, at rundkirkerne tidligt kom hertil fra Polen, men hun udvider med teorier om, hvornår flere af de andre blev opført.

Rundkirkebygherrer

Markus ser rundkirkerne i Roskilde og Slesvig som forbundet med de to rivaler Magnus, søn af kong Niels og hans fætter, Knud Lavard, far til Valdemar I. De kæmpede begge mod vendere og var gift med slaviske prinsesser, fortæller Markus. I 1120erne blev runde kirker sandsynligvis prestigefyldte bygninger ved herskeres boliger og skulle

derved vise, at ejeren var en glødende kristen.

Den første bølge af rundkirker med propagandistisk formål dukkede op under Valdemar I's regeringsperiode, mener hun og den mest intense byggeperiode var 1171-1174, startende med ærkebiskop Eskils besøg i Jerusalem og sluttende ved hans fratræden. I den periode arbejdede kongen og ærkebiskoppen for de samme mål – som også kong Niels og ærkebiskop Asser havde gjort – nemlig for at sikre den hellige kongemagt og styrke kirkens stilling i det danske samfund.

St. Adalbert ses her knælende foran en rundkirke, der symboliserer Gravkirken i Jerusalem

Nu er emnet for denne omtale en artikel, og da forfatteren til den arbejder på en bog, kan det virke omsonst at diskutere det skrevne, men Eskil trak sig først tilbage i 1177, hvor Absalon blev ærkebiskop, men beholdt bispesædet i Roskilde.

Markus skriver, at konstruktionen af rundkirkerne var forbundet med en lille gruppe personer, ærkebiskop Eskil, biskop Absalon (som også blev ærkebiskop), kongen og ledende medlemmer af Hvide-klanen. Det er ikke forkert, men med til personkredsen skal også regnes ærkebiskop Asser, der blev

ærkebiskop 1104-37, efter at have været biskop i Lund siden 1089, samt kong Niels, der regerede fra 1104-1134. Desuden må det nævnes her, at den nyeste rundkirke fra middelalderen, Thorsager Kirke, efter eksperternes mening er opført i 1190'erne.

Fra Slesvig til Olsker

Ifølge Markus kan rundkirken i Slesvig kan ses som en markering af Knud Lavards sejr over venderne og imitationen af Gravkirken tårnede sig op som et visuelt symbol over Østersøens vigtigste handelscenter på den tid. Opførelsen af en rundkirke i Himlingøje var vedligehold af kontinuiteten fra forfædrene, der var nogle af de mest internationalt orienterede og magtfulde herskere i Danmarks historie.

Ols Kirke på Bornholm kan efter Markus' opfattelse have været den første rundkirke, som blev opført med militært formål, og dens konstruktion kan forstås i forbindelse med opførelsen af borgen Hammershus, der er dateret til ærkebiskop Absalons periode. Kirken kan have fungeret som vagttårn for hæren såvel som navigationspunkt eller pejlemærke for de sejlende, den runde form signalerede den kristne Guds tilstedeværelse, men den var også en manifestation af danskernes tilstedeværelse på en ø, der lå på en sejlroute, som blev benyttet af både hedninge og korsfarere.

Da der er en bog om emnet på vej [7], vil jeg vente med kommentarer.

Billedreferencer

Billeder fra Gniezno-dørene

Fotos: Krzysztof Mizera - Own work, GFDL, Wikimedia

Hentet her:

https://en.wikipedia.org/wiki/Gniezno_Doors#/media/File:Gniezno_Drzwi_-_modlitwa.JPG

Referencer

- [1] *Daniec, Jadwiga Irena*: The Message of Faith and Symbol in European Medieval Bronze Church Doors. Rutledge Books. Connecticut 1999.

St. Adalbert blev under sin mission slået ihjel af hedninge, hvorpå Boleslaw Chrobry købte hans krop for en mængde guld og byggede kirker til ære for ham

- [2] *Jes Wienberg*: Østersøens flertydige kirker. I: Bornholmske Samlinger, s. 9-35. 2003. Engelsk udgave: Fortresses, Storehouses and Symbols - ambiguous churches of the Baltic Sea. I: Der Ostseeraum und Kontinentaleuropa 1100-1600. Einflußnahme - Rezeption - Wandel, (eds) Detlef Kattinger, Jens E Olesen & Horst Wernicke, Culture Clash or Compromise VIII, Schwerin 2004, s 35-50.
- [3] *Jan Eskildsen*: Bornholmske Samlinger, 2012, s. 124

- [4] *Jan Eskildsen*: Bornholm og Østersøen 1060-1140. Bornholms Tidendes Forlag 2014.
- [5] *Jes Wienberg*: Iøjnefaldende arkitektur – Nordens middelalderlige rundkirker – Conspicuous architecture. Medieval round churches in Scandinavia. "KUMU" 2014, p. 205-243.
- [6] *Markus, Kersti*: Kuidas propageerida ristisõda visuaalselt? Taanlaste ristisõjast Eestisse 12. sajandi lõpus ja 13. sajandi algul sakraalse ehituskunsti vahendusel.
- English summary: How to Propagate a Crusade Visually? The Danish Crusade in Estonia in the Late 12th Century and Early 13th Century in the Light of Sacral Architecture). Studies on Art and Architecture. Estonian Society of Art Historians and Curators. Original title: In: Kunstiteaduslikke Uurimusi, 2015, kd 24/3-4.
- [7] *Markus, Kersti*: Bog under udarbejdelse.

Klostervennerne stopper

Af Bjørn Ørding-Thomsen

Esrums Klosters Venneforening blev dannet i 1997 men har nu besluttet at stoppe som støtteforening. I nogle år har vi udvekslet blade med Klostervennerne, men det stopper nu. Det sidste nummer af Klosternyt (April 2016) kan ses i vores samling.

Selv om foreningen stopper, så fortsætter det frivillige arbejde i samarbejde med klostrets ansatte; og selv om Klosternyt stopper, så kan man stadig følge med i arbejdet omkring Esrum Kloster og Møllegård, da der er startet en Facebook-gruppe: **Esrums Klosters nye Venner**, hvor man kan søge om medlemskab.

Niller har udtalt, at Klostervennerne på mange måde har været forbillede for Centret og Vennekredsen - engagerede frivillige, der gjorde et stort arbejde for klostrets dagligdag som kustoder mm.

Mange har været til riddermarked omkring Sct. Hans i Esrum; og for nogle år siden var Klostervennerne en dag på Bornholm, hvor Niller, Thomas Guldbæk og jeg viste dem rundt på Centret, i rundkirken samt på Hammershus - det var en god dag.

Fra Herolden takker vi for godt samarbejde og ønsker alt godt for Esrum Klosters nye venner.

Nyt fra Vennekredsen

Efterlysning.

Vi mangler stadig 2 vigtige bøger i sy-stuen på Centret, hvis du har lånt dem vil vi gerne have dem tilbage.

”Nordbomønstre dragtsnit fra middelalderen” og ”Den svenske sko boken” OG nu også ”Bockstensmanden”.

Det er så ærgerligt, når vi står og mangler en bog, så hvis du vil låne en, så aftal det med Helle, eller læs den oppe på Centret.

Kursusweekend.

Vi har ikke flere kurser på programmet for i år, men idéer modtages gerne. Kontakt bestyrelsen.

Træf.

Uge 29 – Medlemstræf.

Husk at tilmelde dig, hvis du ikke allerede har gjort det.

Tilmeldingsbrev findes på vores hjemmeside
www.bmc-vennekreds.dk

Tilmeldingen sendes til træfkoordinator Birgitte Sonne Hansen, mail birgittesonnehansen@gmail.com

Eller kontakt Birgitte for mere info på tlf. 2033 9670.

Dragtlån

Skal du låne en dragt til middelaldertræffet ?

Kontakt Moomie: 3055 6440 eller Majbrit: 2344 8055 før kl. 9,45, da de skal være på pladsen kl. 10
venlig hilsen

Moomie og Majbrit

Vi har en ledig lejrplads til en større gruppe, til træffet. Så kender du en gruppe, der måske vil være med, så giv os et praj, så kontakter vi dem.

Børnedage.

I hele skolesommerferien tirsdag og onsdag, er der børnedage på Centret.

Disse dage er der særlig fokus på børneaktiviteter, og Centret tilbyder den hyggelige skattejagt "Den Store Eksamen for væbnere og tjenestepiger".

Så kom gerne op på pladsen i dragt, og har du lyst til at hjælpe Centret med en aktivitet, så kontakt Lena lena@bornholmsmiddelaldercenter.dk

Medlemslørde.

De resterende medlemslørde falder på følgende datoer:

4. juni – vi snakker om middelaldermad og –øl. Ikke kursus, men udveksling af erfaringer og opskrifter mm.

2. juli – som noget nyt, prøver vi at holde medlemslørde i åbningstiden på Centret. Vi kommer i dragt, og mødes i folkestuen i stormandsgården, hvor vi hygger, arbejder og snakker med gæsterne.

SOMMERPAUSE.

1. oktober – Lena kommer og fortæller om handel og søfart i Østersøen.

5. november – info om julemarked.

3. december – julehygge med pakkespil.

Efterårsferien.

Jeg vil allerede nu minde om, at vi har aktiviteter på Centret i efterårsferien (uge 42).

Og så har vi selvfølgelig papegøjeskydning og afslutningsfest om lørdagen, den 22. oktober.

Julemarked.

Vores julemarked holdes den 26. og 27. november på stormandsgården.

Generalforsamling.

Næste generalforsamling er den 5. februar 2017, på Rågelundsgård.

Påsken i Centret

Centrets 20 års jubilæum

Foto Sukey Brown

Fortsettes på bagsiden

Støtteforeningen Bornholms Middelaldercenters Vennekreds

Vennekredsen er en forening, der er tæt knyttet til Bornholms Middelaldercenter (BMC) og er for alle, som er interesserede i den danske middelalder og som gerne vil støtte Centret.

Fordele ved medlemskab.

- Fri adgang til Bornholms Middelaldercenter hele sæsonen, undtaget særlige arrangementer som f.eks. Ildnat.
- Deltagelse i alle Vennekredsens aktiviteter året rundt, herunder kurser og middelaldertræf.
- Medlemsbladet Herolden der udkommer 4 gange om året
- Medlems "kom sammen" med åbne værksteder den 1. lørdag i måneden på Rågelundsgård.
- Mulighed for at få en bod til vores julemarked på BMC.

Foreningen afholder i løbet af året en række kurser, og på vores medlemslørdage er der forskellige håndværksmæssige temaer og foredrag om middelalderen.

Middelaldertræffet.

Foreningens største enkeltstående begivenhed er middelaldertræffet. Det er et medlemstræf, hvor man mødes og hygger sig og udveksler erfaringer og ser hinandens håndværk mv. Ønsker man at høre mere om træffet, kan man kontakte træfkoordinator Birgitte Sonne Hansen.

Julemarked

Den sidste weekend i november har vi, i samarbejde med BMC, julemarked på Stormandsgården. Julemarkedet er ikke et middelaldermarked, og har derfor lidt videre rammer end andre af vores arrangementer på Centret. Derfor kan man som medlem få en bod, hvor man sælger sit hjemmeproducerede håndværk.

Medlemskab af Vennekredsen:

A Personligt medlemskab 175 kr.

Kan tegnes af alle der er fyldt 15 år.

B Familiemedlemskab 350 kr.

Dækker alle familiemedlemmer på samme postadresse.

C Gruppe-, firma-, eller institutionsmedlemskab 500 kr.

Indbetaling med tydelig angivelse af navn til:

Sydbank konto 6060 - 5843006.

Hvis man ønsker at få Herolden tilsendt koster det 64 kr. i porto, der indbetales sammen med medlemskontingentet. Alternativt kan man hente bladet på Centret eller læse det på nettet

Herolden og web.

I medlemsbladet Herolden, kan man læse om foreningens aktiviteter, faglige artikler, kursusbeskrivelser, nyt fra BMC, boganmeldelser, se billeder fra vores aktiviteter se indbydelse til træf, kurser, medlemslørdage mm.

www.bmc-vennekreds.dk

